

NORGES HØYESTERETT

Den 19. oktober 2011 avsa Høyesterett dom i

HR-2011-01957-A, (sak nr. 2011/924), straffesak, anke over dom,

Den offentlige påtalemyndighet (førstestatsadvokat Arne Ingvald Dymbe)

mot

A (advokat John Christian Elden)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Webster**: Saken gjelder straffutmåling for innførsel av 2 934 gram opium.
- (2) A ble ved statsadvokatene i Hedmark og Opplands tiltalebeslutning av 16. september 2010 satt under tiltale for overtredelse av straffeloven § 162 første og annet ledd. Grunnlaget er beskrevet som følger:

”Torsdag 15. juli 2010 innførte han 2934 gram opium fra Irak til Norge. Stoffet ble sendt som postforsendelse og var adressert til ”B, ----veien --, X, Norway””
- (3) Gjøvik tingrett avsa 14. desember 2010 dom som for så vidt gjelder A, har slik domsslutning:
 - ”1. A, født 17.02.1975, dømmes for overtredelse av straffeloven § 162 første og annet ledd til fengsel i 3 – tre – år og 6 – seks – måneder. Til fradrag kommer 160 – etthundreogseksti – dager for utholdt varetekt.
 2. (...)
 3. Saksomkostninger idømmes ikke.”

- (4) A anket over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet til Eidsivating lagmannsrett, som 6. mai 2011 avsa dom med slik domsslutning:

”A, født 17. februar 1975, dømmes for forbrytelse mot straffeloven § 162 første og annet ledd til fengsel i 2 – to – år og 9 – ni – måneder. Til fradrag i straffen går 303 – trehundreogtre – dager for utholdt varetekt.”

- (5) Påtalemyndigheten har anket over lagmannsrettens straffutmåling til Høyesterett. Det anføres at det er lagt til grunn en for domfelte for gunstig omregning når opium sammenlignes med heroin.
- (6) Det har for Høyesterett vært oppnevnt to sakkyndige, seniorrådgiver Tormod Bønes i Kripes og avdelingsdirektør Asbjørg S. Christophersen i Folkehelseinstituttet. Bønes avga uttalelse i forbindelse med tingrettens behandling av saken, mens Christophersen avga uttalelse for lagmannsretten. Saken står i samme stilling som ved lagmannsrettens behandling.
- (7) *Jeg er kommet til at anken må tas til følge.*
- (8) Hva domfellelsen gjelder fremgår i korte trekk av lagmannsrettens dom:

”Tiltalte fikk via en kontakt i Iran tilsendt nær 3 kg opium via Irak. Stoffet ble sendt med postpakke, adressert til B. Pakken ble hentet av B samme dag som han fikk hentemelding fra posten. B brakte pakken til tiltaltes bolig, hvor pakken ble åpnet. Pakken inneholdt fire trestykker og brikker til et spill.

Forut for dette hadde politiet blitt varslet om forsendelsen, og at denne muligens inneholdt opium. Pakken ble på denne bakgrunn stanset i tollens på Gardermoen. Politiet åpnet pakken, hvor det ble funnet nær 3 kg opium i fire hule trestykker. Opiumet ble tatt ut, og pakken ble rekonstruert med fire massive trestykker tilnærmet like de originale trestykkene. Det opiumet politiet avdekket befant seg i hulrom i alle fire trestykkene. Trestykkene var fullpakket med opium. ”

- (9) Ettersom det ikke er etablert et nivå for straffutmåling for befatning med opium, må straffen fastsettes ved å sammenlikne med straffutmålingen for tilsvarende narkotiske stoffer. Opium utvinnes fra opiumsvalmue og inneholder de narkotiske stoffene morfin og kodein. De sakkyndige har angitt at vanlig morfininnhold i opium er ca. 10 prosent, og at det hovedsakelig er morfinen som gir ruseffekt ved misbruk av opium. Kodeinen kan øke ruseffekten av morfinen, men denne økningen er så marginal at de sakkyndige mener det er naturlig å se bort fra kodeininnholdet når man skal sammenlikne opium med andre rusgivende stoffer.
- (10) Den vanlige inntaksmåten for opium i Norge er antatt å være røyking. Det er også mulig å injisere opium, men det antas å være mindre vanlig ettersom opium inneholder komponenter som ikke oppløses i vann. Opium kan også inntas gjennom munnen. Ved slikt inntak vil imidlertid en del av morfinet omdannes før det gir virkning, og ruseffekten vil derfor bli mindre enn ved røyking. De sakkyndige antar derfor at opium i praksis i liten grad inntas gjennom munnen.
- (11) Heroin fremstilles av opium og har mange av de samme virkningene som opium og andre stoffer som utvinnes av opium – de såkalte opiater; rusfølelse, hemming av hjernens pustesenter, avhengighet, toleranseutvikling og abstinenssymptomer ved avbrutt tilførsel

av opiater. Det er derfor naturlig – som lagmannsretten har gjort – å ta utgangspunkt i straffnivået for heroin for å fastsette straffen i denne saken.

- (12) Partene har vært uenige om hvordan opium og heroin best kan sammenlignes. En mulig måte – som også lagmannsretten har lagt til grunn – er å vurdere antall brukerdoser som det beslaglagte opiumet representerer, og sammenlikne med hvor stort kvantum samme antall brukerdoser heroin utgjør. Dette var også tilnæringsmåten i Rt. 2010 side 1391 – Subutex-saken. Gjennom omregningen via brukerdoser vil styrkeforskjellene mellom heroin og opium bli reflektert. Heroin – og måten heroin brukes på – har imidlertid en del andre negative sider som opium ikke har, og som det må justeres for i straffutmålingssammenheng.
- (13) Jeg ser først nærmere på beregningen av brukerdoser for de to stoffene. Ved denne beregningen må man legge til grunn den sannsynlige inntaksmåten, jf. betraktningene i Rt. 2010 side 1391. Som tidligere nevnt blir opium hovedsakelig røykt. Den sakkyndige Bønes har anslått at beslaget utgjør 3 480–4 351 røykedoser opium, mens sakkyndig Christophersen har kommet til at det beslaglagte opiumet utgjør cirka 3 480 ”rusdoser (evnt. dagsdoser)” røykt opium for en ikke tilvent person.
- (14) Morfininnholdet i beslaget er noe mindre enn gjennomsnittlig – 8,9 prosent. Tilsvarende mengde opium med vanlig morfininnhold ville altså utgjort en del flere brukerdoser. I rettspraksis har man ved straffutmålingen sett bort fra den konkrete styrkegraden på stoffet, bortsett fra der det er store avvik fra det normale. Tilsvarende bør ikke den konkrete styrkegraden på den beslaglagte opiumen ha betydning for straffutmålingen. På denne bakgrunn legger jeg til grunn at et parti på ca. tre kilo opium med styrkegrad innenfor normalområdet vil utgjøre ca. 4 000 brukerdoser røykt opium.
- (15) Heroin blir hovedsakelig injisert, men det antas at ca. 15 prosent av heroinbrukerne i Norge kun røyker stoffet, jf. SIRUS-rapport nr. 8/2009 side 36. Ytterligere 17 prosent både røyker og injiserer heroin. En rusdose injisert heroin er av de sakkyndige anslått til 10 mg ren heroin for en ikke tilvent person. Heroinen som er beslaglagt i Norge i perioden 2000 til 2010, har i gjennomsnitt hatt en styrkegrad på 30 prosent. Ved sammenligning mellom opium og heroin må det tas utgangspunkt i den gjennomsnittlige styrkegraden, jf. Rt. 2010 side 1391 avsnitt 16. Dette betyr at jeg for min sammenlikning tar utgangspunkt i at en gjennomsnittlig rusdose injisert heroin veier 30 mg.
- (16) Basert på disse forutsetningene blir forholdstallet mellom en brukerdose injisert heroin og en brukerdose røykt opium 1:25. Ved sammenligningen må det imidlertid også tas hensyn til at heroin ikke bare injiseres, men til dels også røykes, noe som tilsier at heroin og opium vurderes likere enn dette forholdstallet tilsier. Også muligheten til å fremstille heroin av opium trekker i denne retningen. På den annen side må det tas hensyn til at det ved røyking av opium er mindre fare for overdosedødsfall enn ved injisering av heroin. Faren for overføring av smittsomme sykdommer er også mindre. Etter dette er jeg kommet til at forholdstallet mellom heroin og opium skjønnsmessig kan settes til 1:28. Beslaget i vår sak kan da – straffutmålingsmessig – sammenliknes med ca. 105 gram heroin.
- (17) Det er særlig tre dommer fra de senere årene som gir veiledning for straffutmåling for omgang med rundt 100 gram heroin. I Rt. 2004 side 1969 var domfelte hovedmann og hadde ervervet 100 gram heroin. I avsnitt 12 uttales det at forholdet i utgangspunktet ville

ført til en straff på bortimot fire års fengsel. I Rt. 2009 side 294 hadde domfelte kjøpt 90 gram heroin, hvorav 10 gram var for eget bruk, mens 80 gram var ment for videresalg. Utgangspunktet for straffutmålingen ble satt til fengsel i tre år, jf. avsnitt 12. I Rt. 2010 side 1391 legges det til grunn at tre år og tre måneder fengsel er passende for innførsel av en mengde Subutex tilsvarende 120 gram heroin. Ved vedtakelsen av straffeloven av 2005 har lovgiverne tatt sikte på at det straffenivået som er etablert for narkotikalovbrudd, i hovedsak skal videreføres, se Rt. 2010 side 1562 avsnitt 16 med videre henvisninger. Når nevnte avgjørelser ses i sammenheng, må straffenivået for befatning med rundt 105 gram heroin ligge på noe over tre års fengsel.

- (18) Det følger av rettspraksis at innførsel vanligvis skal straffes noe strengere enn kjøp og salg. A var hovedmann ved importen, og det fremgår av tingrettens dom at opiumen var ment for videresalg. På denne bakgrunn har jeg kommet til at straffen passende kan settes til fengsel i tre år og tre måneder.
- (19) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 3 – tre – år og 3 – tre – måneder. Til fradrag går 469 – firehundreogsekstini – dager for varetektsfengsel.

- (20) Kst. dommer **Arnesen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (21) Dommer **Noer:** Likeså.
- (22) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (23) Dommer **Skoghøy:** Likeså.
- (24) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 3 – tre – år og 3 – tre – måneder. Til fradrag går 469 – firehundreogsekstini – dager for varetektsfengsel.

Riktig utskrift bekreftes: